

Vileagul lui „aici-și-acum“

Vladimir Bulat

În creația recentă a lui Roman Tolici nu există trecut, este un prezent perpetuu. Contemporaneitatea continuă devine o valoare în sine. Reprezentările se personalizează, iar adesea artistul se portretizează. Ora zero îi arată chipul străjuit de 3 ceasuri oprite, parcă pentru veșnicie, în poziția ácelor suprapuse: în dreptul minții, inimii și sufletului. Ora zero este starea de împăcare totală, e grația ce ne este dată dacă suntem atenți la ea...

Actualitatea dramei cristice este o alta prezență activă. Hristos (Isus cenzurat, 2003) este reprezentat într-o nuditate absolută, dar cu rănille ascunse înapoia unor mici fâșii negre (pe principiul folosit în mass-media, când se dorește anonimatul unei persoane aduse în public să mărturisească). De data asta, artistul propune o problematizare a suferinței prin însăși „cenzurarea“ rănilor.

Dacă îi acoperim plăgile, ce ne mai trimite la chinurile care au făcut dovada naturii umane a lui Hristos? Lumea catolică a pus adesea accentul pe arătarea leziunilor, a cărnurilor supurînde, pe chipul și trupul desfigurat de suferință. Tolici reprezintă acum pur și simplu un trup omenesc, aidoma și întocmai cu un oarecare altul, dintre cei aflați în preajmă. Dar acesta este trupul Lui. Îl vedem și în Pieta stradală. El zace pe genunchii mamei sale, iar părul, în formă de imensă seceră – copleșește. Cuplul acesta este amplasat în mijlocul unei artere urbane, printre case și oameni, în inima nepăsării.

Minunea vine între noi, dar, se pare, noi nu mai avem ochi să o vedem, să o simțim. Nu avem acces la ea. Privim, dar nu vedem. Suntem orbi. Orbim zilnic câte puțin. Nici măcar nu ne dăm seama de asta. Se spune că prin păcatele noastre chinurile lui Hristos continuă, veghează, se reînnoiesc permanent. Albul Maicii Fecioara este simbolul speranței, al luminii neîntinate, neatînse.

Pânza de mari dimensiuni Darurile (2003-2004) este o lucrare derutantă; ești tentat să o „citești“ în feluri diferite, dar dîndu-i târcoale de mai multe ori ajungi să te lași păgubaș: renunți constatînd că este pictură pură, fără un subtext prezent, palpabil, grăitor, „sistematic“, „profund“. Figurile geometrice articulate în voie, cu o cromatică aleatorie, cu dimensiuni variabile, jubilatarii, fac un joc seducător și țipător. Un țipăt înfundat în reculegere...

Dipticul – cel puțin așa îl percep eu – Răsărit și Cuplu evocă două personaje care își consumă viața până la epuizare, până la aneantizare. Masculin/Feminin – ne dăm seama numai după organele lor genitale puse cu atenție și meticulozitate la vedere, aievea. Chipurile și restul trupurilor sunt mascate, camuflate, nearătate, interzise. Ce contează aici e doar sexul. În rest – nimic, nimicul ca „recipient“. În jurul lor e chiar golul absolut. Dar paradoxala lui apariție este anulată tocmai de această arătare. Se pare că lucrul cel mai bine ascuns e cel lăsat foarte la îndemână, pus în cale, să te împiedici de el. Ai impresia că poți întinde mâna pentru a-l lua, dar constați că nu e chiar lesne; ia-l de unde nu-i... Futilitatea acestei situații e dată în vileag de acel sufocant Răsărit, unde pe fundalul unor zori stridente se profilează o pereche de scheleți, ținîndu-se de ceea ce erau altă dată niște mâini. Ei vin spre noi, spre privitori. Pare că vor să ne asalteze. Nu sunt însă agresivi, ci chiar zâmbesc. Cele două panouri formează între ele un câmp magnetic frisonant, energetic, prestigios, ales.

Scaunul este un semn uriaș. Semantica lui transcende suprapunerea ideii de tron împărătesc cu tronul zeilor. Este chiar Tronul prin excelență – ca un incomensurabil lanț de oglinzi care conduc imaginea spre neant, spre nesfârșire. Tot un soi de „perpetuum mobile“ este și în interiorul lucrării Cununa. O cavalcadă de chipuri defilează în ritm circular, un puzzle continuu și statornic ca soarele și luna. La fel de prezentă ca eternitatea umanului bipolar. Nimic nu începe de undeva, pentru orice începutul e acum. Aici-și-acum.